

MORAVČAN

INFORMAČNÍ ZPRAVODAJ OBECNÍHO ÚŘADU MORÁVKA

www.moravka.info

V Morávce 20. října 2015

Č. V/2015

Slovo starostky obce a poděkování

Milí spoluobčané,

v měsíci říjnu jsme oslavili 400 let od prvních zmínek o obci Morávka.

Dne 3.10. v sobotu byla v kostele mše „Na památku založení obce Morávka a poděkování za přijatá dobrodíní s prosbou o požehnání pro všechny občany Morávky.“ Děkujeme panu faráři.

Na pátek 9. 10. pan Martin Žamboch připravil **přednášku o historii**, která byla zakončena krátkými filmy s mluveným slovem v místním nářečí. Autorem těchto filmů je p. Ladislav Bardoň, který chalupaří celý život ve Skalce.

Sobotní dopoledne pro Vás nachystaly **Lesy ČR** a organizaci měl na starost p. Daniel Blažek.

Děti i dospělí shlédli ukázkou dravců, vyzkoušeli si střelbu z luků či si nechali pomalovat obličej. O další zábavu se postarali Skauti pod vedením bratrů Foldynů a kdo si chtěl trochu zastřílet, využil možnosti **Airsoftového klubu** z Raškovic.

Dále se děti mohli projet na koni nebo ponících ze stáje pana Tomáše Volného.

Mysliveckou kynologii pro děti zajistil pan Ludvík Pachlopník a kromě toho uvařil výborný guláš, který se podával ve školní jídelně. Tam se všichni chodili nejen ohřát, ale i dát si něco dobrého. Sladké pečení je předností mamínek z Klubu rodičů. Vedení školy si pro všechny zájemce připravilo prohlídku školy a vydalo almanach k 70. výročí. Kdo přišel, tak jen chválil.

Zájemci o historii během dopoledne navštěvovali knihovnu a obecní úřad, kde byla připravena výstava. Výstavu pro Vás nachystal p. Petr Bujok ve spolupráci s p. Pachlopníkem, s p. Renatou Napoleone, s SDH Morávka a se všemi aktivními občany, kteří dodali fotky a historické kousky.

Originální tři plakáty o stromu z Vatikánu, o stavbě přehrady a o meteoritu Morávka a veškeré podklady k propagaci obce zpracoval p. Michal Štěrba. Tuto výstavu můžete stále ještě shlédnout. **Bude otevřena do 30. 10. 2015.**

Co připravilo **Povodí Odry?** Prohlídku hráze a otevřený průchod po hrázi. Tuto šanci si nechal ujít málokdo. Kromě toho nám poskytlo kompletní fotodokumentaci o tom, jak se stavěla hráz.

Přes poledne byl v hotelu Partyzán uspořádán raut pro zvané hosty. Mezi nás zavítali nejen starostové okolních obcí, vedoucí spolků, vedoucí úřadů, se kterými spolupracujeme, ale i pan europoslanec Evžen Tošenovský, který na Morávku jezdí chalupařit a popřál Morávce k jejím narozeninám jen to dobré.

Odpolední program zahájili **hasiči** před hotelem Partyzán.

Předvedli ukázkou požárního útoku a zapojili do akce i dobrovolníky z řad pozorovatelů. Kdo nezmokl, byl osprchován.

Na závěr si připravili překvapení formou 5 minutového tance, a to nikdo nečekal. Byli úžasní.

Následoval program naší **základní a mateřské školy** v sále hotelu.

Představení všech dětí od nejmenších až po ty nejstarší bylo milé, zábavné a dlouho jsem se tak nezasmála. Netušila jsem, kolik máme herců a hereček ve škole, a to jsem většinu z nich učila.

Smích nekončil tímto vystoupením, následovali Klauni, od kterých se děti po celé odpoledne nemohli odtrhnout. Bylo vidět, že žádná zima nikomu náladu nezkažila.

Ti, kteří chtěli zavzpomínat, se zaposlouchali do písniček Famózních klimkovických pjenic. Ty nám předvedly dobové kostýmy třicátých let, zazpívaly písničky a vše provázely vtipným, mluveným slovem, které lahodilo uchu.

Následoval dvouhodinový venkovní program folklórního souboru Jagar, který jste si mohli poslechnout u dobrého svařáku či medoviny.

Pak se setmělo a začalo UV show. Skupina Histerky předvedla taneční vystoupení ve svítícím oblečení a se světelnými efekty.

Vrcholem večera byl koncert skupiny Hradišťan a Jiřího Pavlici. Po celém dni jsme se spokojeně usadili a zaposlouchali do krásných písní této skupiny. Děkujeme, že jste mezi nás přijeli.

Celou slávu tohoto dne zakončil Zdeněk Šponar se svým saxofonem a hrál a hrál a hrál, a tančilo se, tančilo se, ...

A tím to vše nekončí. Nadšení sportovci se vydali v neděli ráno na kolech k pramenům řeky Morávky pod vedením Petra Bujoka. Vystartovalo 10 účastníků a neodradily je ani ranní 4 stupně. Další nadšení sportovci (25) pod vedením Martina Špoka vyrazili na vrchol Travný a po cestě položili věneček k pomníčku na Malém Travném.

Fotodokumentaci po celou dobu slavností zajišťoval pan Tomáš Ruta. Fotky můžete sledovat na našich facebookových stránkách — <https://www.facebook.com/obecmoravka>.

Touto cestou patří velký dík všem, kteří se podíleli na organizaci a přípravách slavností.

Děkuji za výbornou spolupráci ZŠ a MŠ Morávce, Klubu rodičů, SDH Morávka, Lesům ČR, Povodí Odry, Českému svazu včelařů, Českému mysliveckému svazu, Skautům, Sokolům, Farnosti Morávka.

Děkuji hlavním organizátorům p. Petru Bujokovi a M. Foldynovi.

Bez spolupráce všech nadšených lidí, všech spolků a organizací by tyto slavnosti nebyly tak pohodové.

Gabriela Daňková

Z dopisů:

Pěkný večer paní starostko.

Musím pochválit velice dobře zorganizované oslavy 400 let Morávky a zajímavou přednášku pana Martina Žambocha, na kterou přišlo překvapivě mnoho občanů!

Zajistili jste skutečně důstojné oslavy a prezentovali jste tímto obec Morávku v tom nejlepším světle.

Děkuji, že jste zahrnuli do programu i mé filmy, velice mě to potěšilo.

Prožil jsem od roku 1947 každé prázdniny v oblasti Morávky, Ježonek, Visalají a jeho okolí a dodnes jsem zde jako doma, sice jako chalupář, což je k dnešku pouze 68 let.

Zdravím Vás a přeji, aby obec Morávka dále vzkvétala.

Zdař Bůh

Ladislav Bardoň

Z facebooku pana Evžena Tošenovského:

Obec v podhůří Beskyd, ve které po generace má rodina tráví volný čas, slaví 400-té narozeniny. Morávko, přeji spokojené starousedlíky, chalupáře, turisty i nově přichozí po mnoho dalších let:),

---

Upozornění občanů

Dárek pro občany — stolní kalendář

Stolní kalendáře na rok 2016 si mohou vyzvednout občané u p. Bystřičanové v knihovně.

Jeden kalendář na jedno číslo popisné.

Pondělí — 10.00 — 12.00 13.00 — 17.00

Čtvrtek — 13.00 — 17.00

Ověřování listin a podpisů

Ověřování je možné provést na Obecním úřadě Morávka paní starostkou v době její přítomnosti nebo také na obecních úřadech sousedních obcí.

Toto omezení je do odvolání.

Místní poplatky

Místní poplatek za odpady — trvale bydlící občané je splatný ke dni 31. 10. 2015 ve výši

350 Kč za osobu a rok — kontejner

450 Kč za osobu a rok — popelnice

Otvírací doba sběrného místa — Morávka — Malý Lipový

Pondělí — Pátek 7.00 — 9.00

14.00 — 15.30

Každou sudou sobotu 9.00 — 13.00

Prosím, využijte sběrného místa ke svozu velkoobjemového, nebezpečného a stavebního odpadu. Nevhazujte do černých plastových popelnic s komunálním odpadem.

Děkujeme.

Petr Bujok

Termíny vymetání komínů pro rok 2016

23. února, 20. května, 5. srpna, 11. listopadu

Robert Welszar, tel. 721 168 804

Uzávěrka zpravodaje

Uzávěrka dalšího čísla obecního zpravodaje je 30. 11. 2015. Slibovaný Moravčan speciál — „Kronika Morávky“ je součástí tohoto čísla.

Děkujeme za pochopení.

Společenská kronika

V měsíci říjnu až prosinci oslaví svá jubilea tito naši občané

Srdečně Vás zveme na setkání s jubilanty
dne 5. listopadu 2015 v 16 hodin na Obecním úřadě Morávka.

<i>Kohutová Štěpánka</i>	85 let
<i>Čuboň Ján</i>	80 let
<i>Kopřivová Zdeňka</i>	75 let
<i>Lichnová Ludmila</i>	70 let
<i>Smutňák Ondřej</i>	70 let
<i>Bystřičan Vladimír</i>	70 let

Dopravu po předchozí domluvě zajistíme.

Na všechny se těší

Gabriela Daňková — starostka

Lenka Carbolová — místostarostka

Nově narození občanci

V měsících červnu až srpnu se nám narodily tyto děti:

Daniel Foldyna

Jakub Gyudinec

Marie Magdaléna Švrčina

Štěpán Zbořil

Isabela Anna Matznerová

Pavel Bystřičan

Viktorie Vlčková

Všem rodičům blahopřeji a přeji, aby jejich děti byly zdravé,
spokojené, a ať prožijí s nimi mnoho krásných chvil.

Co nového?

Pokračuje výstavba **vodovodu** v oblasti Haferník — Buček.

Dokončuje se výstavba a rekonstrukce **zastávek** Kaluže a U přehrady.

Máme nové logo obce, které zpracoval pan Michal Štěrba. **Logo obce** — značka znázorňuje dominanty obce — vrchol Travného (tmavě modrá), vrchol Slavíče (zelená) a údolní přehradu mezi nimi (světle modrá). Celá stylizace tak dohromady píše písmeno „M“:

S tímto logem se můžete setkat na vlajce před Obecním úřadem a na propagačních materiálech naší obce. Tyto propagační materiály — pohlednice, tužky, propisky, trička, magnetky, hrnky si můžete zakoupit v naší knihovně.

Strategický plán — byl ukončen sběr dotazníků, který se týkal budoucího strategického plánu v naší obci.

Festival sněhu — chystáme již 4. ročník Festivalu sněhu, který bude zahájen 4. 12. 2015 rozsvícením Vánočního stromu a mikulášskou nadílkou, pak bude pokračovat Travným Trekem dne 12.12.2015 a následovat budou po celou zimu přednášky. Vrchol Festivalu sněhu bude 30. ledna 2016.

Bližší informace dostanete formou letáčků, plakátů na nástěnkách a můžete rovněž sledovat na <https://www.facebook.com/obecmoravka.obce> či na webových stránkách.

Běžecká stopa okolo Travného — získali jsme dotaci z kraje na úpravu běžecké stopy. Její stav můžete sledovat na: <http://beskydska-magistrala.msregion.cz/zima/>

Lyžařský areál Sviňorky — dokončují se smlouvy o narovnání, smlouvy o věcných břemenech a kupní smlouvy, pak budou 15 dnů vyvěšeny na úřední desce a poté bude vyvěšen termín zastupitelstva.

Pak celý areál půjde do pronájmu či prodeje. Nevíme, zda tuto lyžařskou sezonu tento areál bude v provozu.

Pootevřené školní dveře?

Opět nám začal nový školní rok a první měsíc utekl jako voda. Do třídy Broučků naší mateřské školy nám nastoupily nové dětičky a všechny se již szily se svými novými kamarády, s učitelkami i s novým prostředím. Třídu Broučků navštěvuje 19 dětí od 2 do 4 let. Do třídy Skřítků, která má momentálně 26 dětí, přešly děti ze třídy Broučků, které za rok nebo za dva čeká nástup do základní školy. Paní učitelky se budou snažit, aby se děti postupně

seznámily s prostředím školy, budou děti vést k samostatnosti, zodpovědnosti, k správným návykům, aby jejich nástup do školy proběhl hladce.

Na počátku měsíce října naše základní škola slavila 70 let od svého vzniku a naše obec Morávka 400 let od svého vzniku. I děti z mateřské školy poctivě nacvičovaly svůj program, aby mohly potěšit občany Morávky svým vystoupením a také popřát škole i obci mnoho dalších, dlouhých spokojených let. Doufáme, že se vystoupení dětí líbilo.

Vladimíra Nytrová

Máknem a bude to!!!

Motto čtvrtého ročníku projektu 72 HODIN nás inspirovalo k zapojení se do této dobrovolnické akce. Během tohoto časového úseku žáci druhého stupně vyrobili krmítka a pačičky, které jsou rozvěšeny v areálu školy, uspořádala se sbírka semínek a zrní, jež se bude postupně ptákům dosypávat. Jakýmsi vyvrcholením projektu pak bylo zasazení stromu společně s paní starostkou

G. Daňkovou a ředitelem krajského ředitelství Lesů ČR panem Mgr. Ing. Janem Ševčíkem. Strom byl vysazen vedle příjezdové brány a bude symbolem vztahu člověka k přírodě a vzájemné spolupráce veřejnosti se školou. Tímto mnohokrát děkujeme Obecnímu úřadu za dovoz stromu, panu Stachurovi za přípravu místa pomocí lesní techniky a panu Bulkovi za technické zajištění akce.

Přehrada Morávka

I přes velkou nepřízeň počasí jsme se vydali na prohlídku hráze naší nejbližší přehrady. Pan hrázný nám sdělil jak technické údaje o velikosti a objemu přehrady, tak i zvláštnosti týkající se odtoku vody, průsaku apod. Děti nejvíce zaujala cesta středem hráze a sledování hladiny vody v měřicích válcích. Ve strojovně jsme se podívali na výrobu elektrické energie díky protékající vodě a na vlastní kůži jsme zažili absolutní tmu v sanační štolě. Prohlídku absolvovala polovina žáků naší školy.

Mgr. Jana Šichtařová

Exkurze do Osvětimi

Za sychravého a deštivého počasí se vydali v pátek 9. října žáci 9. a 8. ročníku do bývalého koncentračního tábora v polské Osvětimi. Nejprve si za poutavého a velmi podrobného výkladu paní průvodkyně prohlédli část tábora Auschwitz I., později se přesunuli do nedalekého tábora Březinka – Birkenau, jež všechny překvapil svou velikostí.

Povídání, dokumenty a řádky z učebnice se pro všechny najednou staly „skutečností“. Procházeli po místech, kde se rozhodovalo o životě a smrti, viděli otřesné podmínky, ve kterých museli vězni žít. Tři hodiny strávené v tomto místě nenechaly nikoho chladným...

70. výročí založení školy

Bylo pondělí 8. října 1945, když do lavic nově založené měšťanské školy v budově původní školy obecné ve Vlaském usedli první žáci. Bylo jich celkem 103 a řízením školy byl Místním národním výborem na Morávce pověřen Josef Nikel.

Začátky nebyly vůbec jednoduché. Chybělo vybavení a třídy byly nedostačující pro velký počet žáků. S postupem času se ale podmínky začaly zlepšovat, dokupovaly se nové lavice, tělocvičné nářadí i jiné učební pomůcky, škola procházela rekonstrukcemi, dočkala se i přístavby. V roce 1954 zahájila provoz školní jídelna, v polovině 70. let přibýly školní dílny, cvičná kuchyně, nová sborovna, kanceláře, šatny a kotelna.

Dlouholetý problém s chybějícím prostorem pro výuku tělesné výchovy byl vyřešen až v roce 2007, kdy byla slavnostně otevřena nová moderní tělocvična.

Krátce poté se nad školou začala stahovat mračna v podobě nepříznivého demografického vývoje. Děti ve třídách ubývalo, a tak hrozilo slučování žáků na 1. stupni, 2. stupeň měl být zrušen úplně. Možný úplný zánik poslední školy na Morávce se nelíbil učitelům, ale především rodičům. A je právě jejich zásluhou, že byla úplná devítiletá základní škola v naší obci zachována.

V současné době navštěvuje školu 106 žáků a její součástí je školní jídelna, dvě třídy mateřské školy s 55 dětmi a dvě oddělení školní družiny.

Mgr. Martina Matznerová

Dopravní výchova

Ve čtvrtek 8. října se žáci 4. a 5. ročníku vydali na besedu s Městskou policií Frýdek–Místek. Nejprve strážníci pohovořili všeobecně o své náplni práce a o tom, co vše je nutné splnit, aby se člověk strážníkem městské policie mohl stát. Povídání vystřídala praktická ukáзка zbraní, použití donucovacích prostředků a kamer. Svě znalosti z dopravní výchovy si pak žáci mohli ověřit na dopravním hřišti, kde se při jízdě na kole učili řešit křižovatky a poznávali dopravní značky.

Poděkování

70. narozeniny školy připadly právě na začátek školního roku. Připravit proto oslavu v tak krátkém časovém prostoru stálo velkou námahu nejenom všechny žáky školy, ale také všechny pedagogy. Svá vystoupení si přichystali žáci od prvního až do devátého ročníku, ale také děti z mateřské školy, a to i ti nejmenší ze třídy Skřítků.

V sobotu 10. října se pak všichni dostavili do sálu hotelu Partyzán a jejich vystoupení se, doufám, všem divákům líbilo.

Děkuji všem za jejich úsilí. Největší ocenění si ale zaslouží paní učitelky Michaela Martová a Martina Matznerová, které celý program připravily a koordinovaly. Věřím, že všem zůstane ještě hodně sil na práci s dětmi po celý školní rok.

Mgr. Dana Šponarová

Klub rodičů při ZŠ a MŠ Morávka

Dne 3. 10. 2015 jsme pro děti uspořádali v areálu školy již tradiční **Drakiádu**.

Tentokrát nám počasí přálo, bylo krásně teplo a dokonce dost foukalo. Někdy bylo najednou na obloze i 8—10 draků. Každý dětský účastník dostal malý dáreček, děti si mohly draka i vybarvit a splnit další připravené úkoly. Maminky připravily pro děti i dospělé občerstvení, napekly sladké buchty i slané dobroty. Akce se nám vydařila.

Stejně tak si maminky zopakovaly pečení hned další víkend, kdy pomohly s občerstvením v areálu školy při oslavách dne obce.

Tímto děkuji všem zvláště výboru klubu rodičů a všem maminkám, které pomohly, organizovaly, napekly...

Nakonec bych chtěla pozvat všechny, kdo se chcete přidat, k našim vánočním rukodělným dílnám.

Začínáme už ve středu 11. 11. 2015 v 16 hodin v jídelně ZŠ a budeme pokračovat každou další středu až do Mikuláše. Budeme jako každý rok vyrábět drobné dárečky na prodej na Vánoční jarmark a pak na zahrádkářskou výstavu.

Za výbor klubu rodičů Lenka Carbolová

Vážení rodiče budoucích prvňáčků!
Srdečně Vás zveme spolu s dětmi do ZŠ na Morávce
na:

„ADAPTAČNÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLÁKY“

Co Vás čeká?

Uspadíme Vaším dětem zábavnou formou vstup do školního prostředí. Během tří setkání se děti seznámí s budoucími spolužáky, s paní učitelkou a s prostředím třídy, kterou budou navštěvovat.

Kdy a kde?

První setkání se koná v úterý - **13. října 2015 v 15 hodin**

Druhé setkání - v úterý - **10. listopadu 2015 v 15 hodin**

Třetí setkání - v úterý - **8. prosince 2015 v 15 hodin**

Na všechny se těší p. učitelka Mgr. Sylva Rohanová
p. učitelka Mgr. Eva Šebestová

Zprávičky z Klubu rodičů

Drakiáda

Dne 3. 10. 2015 jsme se sešli od 15 hodin na hřišti u ZŠ, abychom na oblohu nechali vzlétnout draky. Koho neodradil vítr ☺, ten se mohl těšit krásnému pohledu na poletující nádheru. Děkujeme všem, kteří jste se zúčastnili a taky rodičům, kteří přinesli napečené dobroty. Zisk z prodeje bude použit na další akce pro děti.

Osvětím

Každému žákovi z 9. třídy jsme přispěli na jednodenní zájezd do Osvětimi.

Výročí školy a obce

Podíleli jsme se prodejem občerstvení na sobotním dopoledním programu u příležitosti 400 letého výročí naší obce a 70 letého výročí naší školy. Opět děkujeme všem aktivním lidem za napečení dobrot a uvaření svařáku pro dospělé. Čaj pro děti byl zdarma.

Putování se světýlky

V pátek 6. 11. 2015 se sejdeme v 16 hodin u ZŠ na akci „Putování se světýlky“.

Vánoční dílny

Jako každým rokem se opět sejdeme v kreativních dílnách. Připojit se můžete v termínech 11. 11., 18. 11., 25. 11., 2. 12. a 9. 12. Charitativní šití — šití polštářů pro Integrovaný ústav v Komorní Lhotce, kde máme svého občana. Kromě radosti z vytvořených výrobků, které se prodávají na vánočním jarmarku, se můžete těšit naučení se něčemu novému nebo jen společnosti aktivních rodičů.

Romana Miketová

Sbor dobrovolných hasičů Morávka

Mladí hasiči

Na závěr prázdnin jsme si připravili pro mladé hasiče z našeho sboru odměnu za celoroční reprezentaci obce a SDH Morávka v podobě čtyřdenního pobytu na chatě. Celé čtyři dny jsme strávili ve sportovním duchu s hlavní orientací na hasičskou tematiku.

Začátkem školního roku jsme se s týmem mladších i starších žáků zúčastnili soutěží v Brušperku a v Bruzovicích. Oba naše soutěžní týmy na těchto soutěžích bojovaly ze všech sil. Bohužel se naše družstva umístila mezi posledními týmy startovní listiny. Jak se říká, není důležité vyhrát, ale zúčastnit se.

Dne 10. 10. 2015 jsme se přidali k oslavám 400 let obce Morávka. Tým mladých hasičů ukázal veřejnosti, jak se zapojují hadice na základně. Poté to předvedli i starší hasiči a přidali ukázkou požárního útoku. Zapojili se také přihlížející diváci. Na závěr našeho vystoupení jsme si s týmem starších žáků a dorostenců připravili pro obec malé překvapení v podobě tance. Tímto jsme také uzavřeli letošní sezónu.

Jelikož nechceme usnout na vavřínech, rozhodli jsme se, že se hned vrhneme do zimní přípravy na další sezónu. V současné době probíhají první tréninky v tělocvičně ZŠ Morávka, každý pátek od 16:00 do 18:00 hodin. Jsem velice ráda, že se k nám přidala spousta budoucích mladých hasičů, a to především do týmu mladších, kteří v lednu na výroční valné hromadě SDH Morávka složí slib mladých hasičů a tímto budou přijati mezi nás. Věřím v to, že se u nás bude novým členům líbit a budou velkým přínosem pro náš sbor.

V nejbližší době se pár našich svěřenců zúčastní branného závodu v rámci hry Plamen, ve spolupráci s SDH Krásná Mohelnice a Vyšší Lhoty. Pro novou sezónu jsme se rozhodli pro novinku v rámci SDH Morávka. Spojíme se s těmito sbory dobrovolných hasičů a budeme společně reprezentovat 10. Podbeskydský okrsek na soutěžích v kategorii dorostenky a dorostenci.

Tímto bych chtěla velice poděkovat jmenovitě mladým hasičům za reprezentaci v kategoriích:

Mladší žáci: Tomáš Mašín, Radim Mašín, Aneta Hřivňáková, Pavel Hřivňák, Jan Vlček, Samuel Vlček a Daniela Bystřičanová

Starší žáci: Adéla Furdzová, Kristýna Mašínová, Denis Napoleone, Fabio Napoleone, Jakub Čezák, Tomáš Adámek, Ondřej Ošťádal a František Němec

Starší a mladší žáci: Kristýna Plucnarová a Lenka Čezáková

Na letošní sezóně se nepodílely jen samotné děti, ale i další členové SDH Morávka: Hana Hřivňáková (trenérka mladších žáků), Alena Tošenovjanová, Hana Tošenovjanová, Alžběta Furdzová, Karel Štefek, Milan Hřivňák, Radek Muroň, Roman Böhm, Roman Černý, Martin Židek, Petr Židek a další.

Členka SDH Morávka a trenér mladých hasičů Lenka Pajurková

Morávka ve čtyřech stoletích

Morávka byla založena kolonizací z větší části z níže položených starších vsí frýdeckého panství, která mířila výše proti proudu řeky Morávky. Celý proces probíhal v době před a v průběhu třicetileté války. K prvním úspěšným kolonizačním počínům zde došlo v letech 1609 — 1620, kdy byl majitelem panství Jan Bruntálský z Vrbna.

Na rozšiřování osídlení v údolí Morávky měla svůj podíl i valašská kolonizace a možná i migrační přesuny obyvatel v době třicetileté války. První popis a jméno vsi pochází až z roku 1636 z urbáře panství, který vypovídá o 39 usedlících, z toho 34 zahradníků a 5 chalupníků.

Název vsi je odvozen pravděpodobně ze staroslovanského pojmu pro vlhké místo v blízkosti řeky (Morava – Morávka). Druhá možnost by mohla souviset i s osídlováním z území blízké Moravy. Na první obecní pečeti z roku 1700 je vyobrazen parohatý jelen, běžící vpravo. Současný znak zobrazuje stříbrného kozla na zeleném poli. Znak poukazuje na valašskou minulost vsi.

V 18. století byla Morávka rozptýlenou valašskou a pasekářskou vsí s četnými salašemi. Ještě roku 1913 jich existovalo 14, a to na Velkém a Malém Travném, dva na Slavíči, na Byčinci, Okrouhlíci, Polce, Babím vrchu, Kalužném, Smrečině, Ropici a Lipovém.

V 19. století proměnila krajinu vsi arciknížecí komora z Těšína, která se snažila salašnictví omezit a celou odlesněnou oblast znovu zalesnit rychle rostoucími smrkovými porosty. Následkem toho se rozpoutaly prudké boje mezi salašníky a komorou, jejichž hlavní postavou byl Jan Koloničný z údolí Skalky.

Roku 1800 měla Morávka 354 čísel popisných s 2207 obyvateli v krajině s převahou pastvin a luk nad ještě původními jedlo–bukovými porosty. O sto let později dosáhl počet obyvatel vsi maximální hodnoty v podobě 3839 obyvatel.

První dřevěný filiální kostel byl postaven na dolní hranici vsi s Raškovicemi roku 1764. Místní kaplanství bylo povýšeno na farnost roku 1785. Současný farní kostel sv. Jana Nepomuckého stavěný již z pevného materiálu byl dokončen roku 1814. Z důvodu ustanovení samostatné vsi Pražma v této části Morávky byl název farnosti stanoven na Římskokatolickou farnost Morávka se sídlem na Pražmě.

Od konce 18. do počátku 20. století vzniklo na Morávce 6 malotřídních obecních škol, a to na Uspolce, ve středu vsi ve Vlaském, v Lúčce, v Nytrové (Horák), v Lipovém a poslední ve Slavíči. Národní obrození v českém duchu zažila obec poměrně pozdě na sklonku 19. století. Významnými postavami této doby byli zejména vlastenečtí učitelé malotřídních škol. Ve vsi byl založen sbor dobrovolných hasičů, knihovna a záloženský a spořitelní spolek (Raiffeisenka). Na Morávku zavítali první turisté. Stavbu

železniční lokální dráhy z Dobré na Morávku bohužel překazila první světová válka a definitivně zhatila hospodářská krize.

První autobusy na státní silnici objevily v době první republiky a první žárovka se v naší obci rozsvítila v soumracném roce 1939. Roku 1938 se komisi generála Hrabčíka podařilo převážnou část Morávky zachránit před polským zábořem na Těšínsku. Po vzniku protektorátu byla Morávka pohraniční obcí se silnou převaděčskou činností. Partyzánská činnost v okolí obce měla tragické důsledky v podobě nacistických represí vůči místnímu obyvatelstvu. V prosinci 1944 byla vypálena osada Zajičorka, přepaden a zničen partyzánský bunkr na Malém Travném a 14 občanů odsouzeno nacistickým stanným soudem k trestu smrti a popraveno.

Po druhé světové válce začíná výrazný pokles počtu obyvatel Morávky. Silná migrační vlna odchází do nově osídlovaného pohraničí na Krnovsko a Bruntálsko (obce Hošťálkovy a Hlinka na Osoblažsku). Velký počet obyvatel začíná odcházet za prací na Ostravsko v těžkém průmyslu, případně podstupuje velmi dlouhou denní dojížďku za prací.

Výstavba údolní přehrady na Morávce v letech 1960 — 1966 způsobila další přesun obyvatel zatopených částí Slavíče a Uspolky do bytových domů v Raškovicích (320 obyvatel). Mimo mnoha pozitivních důsledků přinesla stavba přehrady i větší uzavření části Morávky nad přehradou, zesílilo její vylidňování, zániky malotřídních škol a hostinců. Novým fenoménem Morávky se však stalo chalupaření a chataření a také výstavba velkých rekreačních středisek.

Počet obyvatel obce postupně klesal na 1304 roku 1980, kdy ještě například v části Lúčka žilo 89 a v části Kocuří 18 stálých obyvatel. Roku 1991 pak dosáhl svého historického minima pouhých 1006 občanů. Počet rekreačních chat byl již v této době značný — 792 evidenčních čísel.

Roku 1980 postihla obec díky tlaku nadřízených státních orgánů necitlivá integrace. Nově vzniklý integrační celek dostal název Morávka, ale hlavní střediskovou vesnicí integrovaného celku se staly Raškovice. Roku 1991 po předchozím hlasování občanů integrace zanikla a obec se stala opět samostatnou.

Martin Žamboch

Morávka na úsvitu svých dějin

Naše obec leží na území historického Slezska, které se pevněji připoutalo k českému státu na počátku 14. století. Z Těšínského knížectví se později vydělilo Frýdecké panství, ke kterému nově vzniklá Morávka od počátku patřila. Morávka spolu s Kaňovicemi a Malenovicemi náleží mezi nejmladší vsi panství, později vznikla Krásná a přičiněním vrchnosti, která zvětšila své jméno do názvu nové vsi, ves Pražma.

Nejprve se musíme vydat do časů, kdy ještě ves Morávka neexistovala. Osídlování kraje postupovalo z podhůří směrem k horám — Dolní a Horní Lhota, Raškovice vznikly ještě před Morávkou. V polovině 16. století se obje-

vují na panstvích Hukvaldy a Frýdek první rodiny Valachů. Nebyli to usedlí poddaní, požívali větších svobod a nebyli tak dobře evidováni v písemných pramenech. K nám do Beskyd přicházeli ze slovenských a polských Karpat.

Na Frýdeckém panství se uvádí roku 1636 42 rodin Valachů v horách v okolí Morávky, Mohelnice a částečně i v dědinách na rozhraní starší zemědělské krajiny a hor — Horní (Mudrého) Lhoty a Raškovic.

Spolu s Valachy se vydalo do hor i obyvatelstvo z podhůří, a to v době, kdy začala třicetiletá válka a během které bylo v pohybu značné množství poddaného lidu. Válečným útrapám byli vystaveni zejména lidé v nížinách (okolí Frýdku), horám se průtahy dánských a švédských vojsk vyhýbaly. Útěkům poddaných nestály v cestě hranice panství ani zemská hranice mezi Moravou a Slezskem na řece Ostravici.¹ Právě z této složité doby pochází první zmínka o vsi Morávce, která vysloveně klade založení nové vsi doby Jana Bruntálského z Vrbna (1609 — 1620) — majitele panství.

Název vsi je odvozen od řeky, je staroslovanského původu a označuje vlhká místa v okolí řek. Původ názvu řeky Morávky, přítoku Ostravice, může také souviset se sousedním územím Moravy. Nejméně pravděpodobná varianta původu názvu obce souvisí s morem.² Nářeční podoba názvu „Morovka“ je pozdějšího původu.

První obyvatelé Morávky byli tvořeni dílem ze starších podhorských vsí, dílem Valachy a nejméně snad přistěhovalými z území Moravy. První tvrzení potvrzují údaje z urbáře, kde se praví, že nejrůznější části řeky a potoků mají pronajaty a stejně tak i některé louky poddaní z pohorských vsí. Valachy zmiňuje rovněž urbář a mezi prvními usedlíky se vyskytují příjmení Slovák, Slovaček a Janoš. Valaši jsou zmiňováni i v pramenech před založením Morávky ve Lhotách a Raškovicích.³

Mezi usedlíky v údolích Morávky a Valachy docházelo k prolínání. Gruntovní kniha vsí uvádí roku 1662, že Petr Tomek uhořel v kolibě v horách, atímco jeho žena hospodařila na malém gruntu pod horami v osadě Morávce.⁴

¹ Není bez zajímavosti, že příjmení Blahuta, které se ve vsi vyskytovalo, může mít svůj původ v Blahutovicích na Moravě.

² Pověst o švédském generálovi nakaženém morem a pohřbeném na Morávce (Alois Miarka — Morávky kdysi a dnes).

³ Josef Macůrek — Valaši v západních Karpatech — např. Tomek Herbač, Jan vývoda valaský, Krpec...

⁴ Josef Macůrek — Valaši v západních Karpatech.

Ta ves nejvýše v horách leží a jsou v ní samí zahradníci, jest jich s fojtem 35 a chalupníkův 2. Platí za roboty z obor neb luk, na kterých za Pana Jana z Vrbna již nebožtíka staviti počali. O sv. Václavě spravují. Toliko jsou louky panské při vsi ležící, posécti a seno shrabati i do stodolek schrániti. Příkopu na pile při té vsi ležící spravovati a trámy navalovati povinni.⁵ (přepsáno a jazykově upraveno)

První hospodáři na Morávce

1. Anna Boháčka
2. Ondra Panek
3. Anna Alexanderka
4. Jan Panek
5. Pavel Mošna
6. Jan Kaša
7. Jakub Havlíčkův
8. Jan Zatek
9. Jan Janoš
10. Jan Kotasek, fojt
11. Adam Kotasek, hajný
12. Blažej Chenčák
13. Ondra Žila
14. Ondra Němec
15. Pavel Vylet
16. Anna Prokopka
17. Bartoš Sluka
18. Martin Šipula
19. Ondra Stuchlý
20. Macek Nošovský
21. Adam Zeman
22. Adam Čura
23. Adam Mylata
24. Václav Chudek
25. Jan Kuban
26. Martin Hrabec
27. Jura Mlynčák
28. Jan Vrlik
29. Staňo Slovak
30. Jan Bialy
31. Eva Stopkova
32. Vdovec Kosmeček
33. Jan Maršalek
34. Blažej Macura

Chalupníci

1. Jeremiáš Tkač
2. Pavel Papřak
3. Martin Macura
4. Jan Slovaček
5. Adam Řepka

---

⁵ ZA Opava, Urbář panství frýdeckého z roku 1936, Vs Frýdek, i. č 2, sign. A–170.

Urbář uvádí 34 zahradníků, 5 chalupníků a zmiňuje existenci pily. Hospodáři vlastnili obory neb louky, pouze Ondra Stuchlý a Adam Zeman měli role. Pro srovnání se sousedními Raškovicemi, kde bylo 23 sedláků s rolemi, 3 zahradníci a 32 chalupníků, vidíme, že na Morávce chyběly selské grunty s rolemi. V Raškovicích, které leží spíše v podhůří, grunty s rolemi nechyběly a táhly se z podhůří až k lesu.

V urbáři jsou zmiňována i místa, která známe dodnes — Lipová Kyčera, Ustapolka, Werch Lipový, Vojkovština. Také většina hor kolem Morávky má již svůj název v urbáři uveden.

O čem jména prvních Moravčanů vypovídají? Některá o profesi — Tkač, Mlynčak, jiná o původu — Nošovský, Slovaček, Slovak, Janoš.

V novém urbáři z roku 1664 nalezneme na Morávce již 38 zahradníků a 21 chalupníků. V gruntovní knize je zmínka o hamrech. Oproti předchozímu stavu přibyla nová jména Murasek, Juřica, Holynek, Gřondil, Vrabel, Chmura, Jařabač, Štastný, Čajka, Kiša, Palica, Brunclík, Blahut, Tošenovský, Platoš, Baranek, Kaniak, Petrův, Kuň, Velčovský, Bojda, Kozel, Sýkora, Urbašniak — Maslák, Václavík.⁶ Hospodáři rozšiřovali své pozemky, pokračovalo klučení lesů a vznikaly nové chalupy. Zábory panské půdy pak legalizovala několikrát přeměrování pozemků — jen v letech 1666 — 1689 se uvádí 53 vyměření nové půdy na Morávce.⁷

Roku 1723 v Karolínském katastru slezském čítá Morávka již 109 usedlostí a 3 mlýny. Fojetem je zde Jan Krasula a objevují se nová příjmení — Lupian, Rašek, Šigut, Gucký (Guty), Skotnica, Holeš, Koloničný, Jurča, Chmelař, Diba, Vlček, Čeček, Bacheník, Paseka, Magda Bialkula, Peter, Žemla, Staniek, Vaveřík, Valek, Hanaček, Barteček, Špok, Schnitta (Šnyta), Carbol, Mikula, Čudek, Kantoš, Milikovian (Milíkov), Biolek, Siurka, Stania, Salat, Kavala, Ukvaldian a Bistřičan.⁸

Na otisku obecní pečeti je vyobrazen jelen běžící krácející vlevo. Lidé zde chovali ovce, krávy a kozy. Nejmajetnějšími hospodáři byli Jan Boháč (250 ovcí, 15 krav), Jakub Krasula (25 ovcí, 3 krávy, 6 koz), Václav Blahut (50 ovcí, 4 krávy) a Václav Kotásek (50 ovcí, 8 krav a 3 kozy). Obyčejně měli hospodáři 2 — 4 krávy.

Povídání o nejstarších dějinách vsi zakončíme popisem vsi Morávky roku 1800 z pera Reginalda Kneifla, kněze a příslušníka řádu piaristů.⁹

---

⁶ ZA Opava, Urbář panství Frýdek z roku 1664, Vs Frýdek, A 171, i. č. 4.

⁷ Josef Macůrek, Valaši v Západních Karpatech.

⁸ ZA Opava, Karolínský katastr slezský, i. č. 57.

⁹ Alois Miarka, Morávka kdysi a dnes, s. 6.

Morawka, poddanská velmi dlouhá ves, která se na 1,5 míle do nejvyššího pohoří protahuje. Nalézá se zde fara a kostel sv. Jana z Nepomuku, spolu se školou po frýdeckým církevním úřadem. Kostel jest ze dřeva postaven a patronem je týž náboženská správa. Morawka čítá 354 domovních čísel a 2207 obyvatel — slezskomoravského nářečí. Je zde vybudován lovecký revír. Orná půda vhodná pouze pro žito a oves. Plošná míra obnáší — 400 jochů orné půdy, 772 jochů úhoru, 1065 jochů luk, 52 jochů zahrad, 11 127 jochů pastvin (v tom i lesů).

Lidová píseň z Morávky

V srpnu roku 1918 vydal Jaroslav Ludvík Mikoláš v druhém svazku edice Knihovničky beskydských besed v Raškovicích útlou knížku Slezské písničky. Vydaný soubor lidových písní z našeho kraje byl výsledkem jeho intenzivní sběratelské činnosti. V doslovu Jaroslav Ludvík Mikoláš uvádí, že písničky jsou obrazem duše Slezanovy. Za příčinu jejich úpadku uvádí technický pokrok a industrializaci. Podotýká, že již v té době byla slezská písnička nahrazována odrhovačkami z průmyslových velkoměst.

Z Morávky pochází dvě písně z vydané sbírky. Píseň „Ej volaři, volaři“ autor sám slyšel na Morávce až do její čtvrté sloky. Píseň „Mom jó jednu ženušku“ zpívala slečna M. Kaňoková z Morávky a Jan Ludvík Mikoláš ji zaznamenal.

Ej volaři, volaři

1. Ej volaři, volaři
Co jstě volky pasli!
Ztratila jsem věněček,
keří jstě ho našli?

2. Něnašli jsme něnašli,
ale smy viděli,
jak zelené pantličky
po vodě plyvali.

3. Ej, rybaři, rybáři,
na lodky sidajtě
a mojího věněčka
ve vodě hledajtě.

4. I kdyby sme zapřáhli
čtyry páry koní,
už mojího věněčka
žoden nědohoní.

Mom jo jednu ženušku

1. Mom jo jednu ženušku,
na jméno ji Hanka,
na jermak ju povedu
na svatého Marka.
2. Esli se vum ulubi,
to jo vum ju předum,
datě mi dva krycjary,
ešče groš vum vydum

Jak se na Morávce léčivalo

Roku 1945 vydal pan Antonín Hrozek, okresní školní inspektor frýdeckého okresu, útlou brožurku pod názvem „Jak se na Frýdecku léčivalo“. Publikace měla zajímavý vznik. Učitelé obecných škol se potýkali s nedostatkem učebních pomůcek pro výuku nově zavedené vlastivědy. Antonín Hrozek rozeslal učitelům dotazník s vlastivědnou náplní, který se týkala jejich obce. Dotazníkové šetření přineslo na okresní školní inspektorát veliké množství materiálu, a to i šesti našich obecných škol. Jedna z položených otázek zněla: „Jak se ve vaší obci léčivalo?“

Před padesáti lety (roku 1895) působili v celém frýdeckém okrese tři lékaři, kteří sídlili ve Frýdku. Roku 1945 jich bylo celkem 17, a to byli hodně vytížení. Jízda povozem z Frýdku do Morávky — Lúčky, do Nytrového nebo Krásné na Zlatník po hrboлатé, kamenité četnými přívaly vymleté cestě se zdála věčností. Žádný z frýdeckých lékařů po takové cestě k nemocnému rád nejel a to i z důvodu, že měl doma v okolí dost stálých pacientů.

Mezi časté léčebné prostředky venkovského lidu patřily zeliny (byliny), svěcená voda a zaříkávání — zažehávání zlého ducha, původce nemoci.

Děti na Morávce a v Krásné mívali často „nětahy“. Dítko bylo nevrlé, špatně spalo a plakalo. Léčebný postup byl následující. Dítko se položilo do vany a kolem dítěte se do vody nadrobil chleba přinesený z pohřbu. Před vynášením nebožtíka z domu se přítomným podával chléb k ukrojení. Ten se však nejedl, nýbrž ponechával na léčebné účely. Když se dítko okouvalo, voda se vylila a chléb opatrně sebral, voda se z něj vytlačila a pak se pečlivě prohlížel. Byly-li v chlebě drobné vlásky, to vyšly „nětahy“ z těla.

Spalničky, spálu a záškrt lidé léčivali domácími prostředky. Na Morávce dávali při spalničkách dětem píti odvar z přísady uvařené v mléce, aby se spalničky vyrazily.

Pochválil-li někdo dítě, snadno je uřknul. Aby se tak nestávalo, dodávalo se vždy „Bez uroku!“ Byl-li dospělý na Morávce uřknut, šel k řece, kde se tři proudy sbíhají, nabral trochu vody, umyl se v ní, pak se jí napil a zbytek vylil na sebe přes rameno. Pokud si Moravčané nebyli jisti, zda - li nemocný byl někým uřknut nebo má nějakou nemoc, doporučovali nabrat do hrnku vody a hoditi do něj tři rozžhavené uhlíky. Klesnou-li na dno, má nemocný urok. Aby se ho zbavil, musel se napít té vody z hrnku a zbytek vylíti na střechu. Potom se nemocný ohne, strčí hlavu mezi nohy tak, aby viděl oblohu a říká: „Vidím oblohu a zem, enem teho, kdo mě uřek, něvidim“. Popřípadě „Tebe, babo, něvidim, ale nebe vidim“. Někdy se modlil Otčenáš, v němž přidával: „ale zbav nas od zlého uroku amen“.

Kašel a krční choroby lidé léčili pitím teplých odvarů léčivých bylin. Na Morávce vařili třešňové stopky, květ černého bezu, babské jazýčky — jitrocel, lípový květ apod. Na Morávce měli proti krčním chorobám celou paletu léků. Nemocnému dávali uvařené podmáslí s „lupčkem“ (čemeřicí) nebo slepičí sádlo s cukrem. Někdy se doporučovalo pít terpentýnu nebo petroleje s cukrem. Originální postup byl zvolen pro vymazávání krku. Kousek slaniny přivázaný na provázek se nechal polknout a poté se zase vytáhl.

Dětem se dávalo při bolení v krku obklady z teplých zemáků politých petrolejem nebo z nastrouhané mrkve, polité smetanou. V posledních letech (1945) uvádí Antonín Hrozek léčbu nastuzení v celém okrese „vařonkou“ t. j. kořalkou vařenou se skořicí a cukrem. Nejedem ctitel alkoholu se nebránil nastuzení jen proto, aby se mohl léčit.

Rozšířenou nemocí z nečistot byl „koltun“ — chorobné spletení vlasů. Zajímavý případ byl paskudný koltun. Způsoboval různé prapodivné chutě, obyčejně na to, co člověk neměl jísti nebo co si nemohl opatřit. Když nemocnému cosi zavonělo a nemohl to dostati, hned ho koltun zkroutil, „ba aj bemba mu spuchla“. Proto rodičové dávali dětkám, když dychtivě hleděly na nějaké jídlo kousek, aby je koltun „něpolomol“.

Při prudkých žaludečních bolestech doporučovali na Morávce jako poslední prostředek nacytat štěnice, „rozpučit“ je a vypít. Prý to byl vyzkoušený prostředek. Revma — na Morávce „suchy bul“ vyháněli z těla nakuřováním. Do hrnce nasbírali „kuřinců“ dali na ně kousky rozžhaveného uhlí a tou libou vůní kouře jej vyháněli.

Bolest v uchu se na Morávce léčili „žabími vajíčky“ strkanými do ucha. Proti bolení hlavy dávali Moravčané na hlavu křenové placky nebo octové obklady. Rýma nebyla považována za nemoc, trvala-li dlouho, doporučovali lidé ve vsi čichat prach z tabáku.

Při poranění doporučovali na Morávce očistit ránu — močí. Při podobné ošetření rána hnisala. Aby tomu předešli, vytáhli ze šatu dvě nitky, položili je křížem na ránu a hnisání tím prý zažehnali.

Martin Žamboch

Sokolky Ženy z Morávky

(vzpomíná Miluše Březinová)

Milá vzpomínka na sokolky Ženy, které tehdy cvičily v Praze v pěkných sokolských krojích. Vedoucí sokolek z Morávky byla tehdy paní Maryčka Golová. Byly jsme čtyři a ve volné chvíli jsme se mohly projít po Praze. Přišly jsme až k Národnímu divadlu. Právě se tam hrála Maryša. To nás potěšilo, protože jsme si na ni myslely.

Opatrně jsme vstoupily do divadla. Paní, která nás zadržela, jsme řekly, že jsme ochotníci a také hrajeme divadlo a poprosila jsem, jestli bychom se mohly podívat na herce. Paní uvaděčka nás uvedla k panu řediteli.

Když nás vyslechl, že jsme z Moravy a z Beskyd, tak se na nás usmál a řekl: „Takovou návštěvu nemůžu odmítnout“.

A mohli jsme na galerii. Na takový okamžik se nedalo jen tak zapomenout.

Ochotníci z Morávky roku 1960

K počátku TJ Sokol Morávka

Počátky TJ Sokol Morávka sahají do období po roce 1953. První počiny a aktivní práci jednoty popsala v dopise z roku 2000 paní Eliška Carbolová, jedna ze zakládajících členek a také ředitelka ZDŠ na Morávce.

Členové Sokola byli organizátory bohaté sportovní, kulturní a společenské činnosti. Pořádali Sokolské akademie, letní karnevaly, májové veselice, Sokolské dny a hlavně každoroční sokolské šibřinky. Z výtěžku těchto akcí kupovali náradí. Mládež a dospělí cvičili na náradí ve zdejších sále, hráli odbíjenou u Českého srdce, hoši hráli fotbal na hřišti za řekou na Kohutovém. Do roku 1963 byla náčelnicí paní Eliška Carbolová. Mezi velmi aktivní členy — tělem i duší — patřili manželé Březinovi, Golovi, Ručkoví, paní Venuše Štefková, která 12 let vykonávala funkci pokladní, dále paní Božena Štefková, manželé Högerovi, Křížovi, paní učitelka Magda Bílková, sourozenci Nogovi, Božena Papřoková, manželé Dybovi a spousta dalších. V té době TJ hýbala obcí, tak to vzpomínají pamětníci.

Zajímavostí z historie jednoty je název spolku. V prvních letech jsou v pokladní knize TJ užívány názvy Sokol, krajský výbor Sokola, později již jen ČSTV.

Moravčané v Praze na posledním všesokolském sletu roku 1948
Na snímku paní Gřundělová, Hrušková a Kubatková

ZDROJOVÉ INFORMACE: Františka Kaňoková, jednatelka TJ Sokol Morávka, Moravčan 2000.

Fotografie ochotníků a sokolek v Praze: paní Bražinová z Vlaského

Morávka ve 20. století

Během svého života jsem procestovala několik států, měst i vesnic, ale vždy se s nostalgií nejraději vracím na Morávku — do své rodné vesnice — a tak mě velmi potěšilo, že jsem byla oslovena, abych napsala k 400. výročí první zmínky o této vesnici část jejího příběhu. Rozhodla jsem se, že se podívám na vesnici očima pamětníků minulého století, a srovnám tak své znalosti z historie s realitou z Morávky. Vybrala jsem témata, která se mi jevila zajímavá i nadčasová.

Morávka a partyzáni

Jako žaček ZŠ jsem absolutně nechápala, proč máme jít na Lipové koukat na sochu tří chlapíků, kteří ani nemají jména, jen se jim říká „partyzáni“. A popravdě to zcela nechápu dodnes.

Dle zaběhnuté a historií oznámené pravdy partyzáni bojovali s Němci a pomáhali osvobodit Sudety od německé okupace. Podle vyprávění místních občanů jejich chování vždy tak hrdinské a chvályhodné nebylo. Pod pohrůžkou smrti partyzáni nutili místní, aby jim pomáhali, ukrývali je, dávali jim jídlo i jiné věci. Ale je to opravdu tak nepochopitelné? Jste v cizí zemi, neovládáte daný jazyk, máte hlad, ve vesnici sídlí okupantské vojsko a vy... Vy s ním máte bojovat, přitom se u toho musíte ukrývat a ještě neumřít hladu. To by možná mnozí z nás chápali. A co kolaboraci? Velmi mě zaujal příběh oblasti Zajičorka a místní ženy jménem Ida.

Z vyprávění pamětníků (i dobových záznamů) se na Zajičorce — konkrétně v místě památníku, kde stála chalupa Koloničných, kterou roku 1944 přepadli Němci, stal masakr podobný jiným té doby — stejně hrůzný, děsivý a náhlý. V průběhu roku 1944 se v těchto místech ukrývali partyzáni (zřejmě byli čtyři, tři z nich padli), jeden z nich byl zajat. Během mučení prozradil zajatý voják, kde se nalézá partyzánský bunkr a kdo z místních lidí odbojářům pomáhal. Domek rodiny Koloničných byl vypálen, rodinu pak zabili.

S partyzány se stýkala jistá Ida — příjmení se mi nepodařilo zjistit, ale slyšela jsem to jméno z úst několika pamětníků. Ida byla velmi krásná žena, bystrá a také znalá místních poměrů. Zapisovala si čísla domů z Nytrové, Kotlů a Skalky, kde se buď ukrývali partyzáni, nebo jim jejich majitelé pomáhali. Ta čísla předávala členu gestapa Pollingovi, který dal papír s čísly údajně jistému panu Horákovi s tím, že ty lidi neudá, ať s tím Horák — jako Moravčan — dělá to, co sám uzná za vhodné. Těžko se dohadovat, zda byl Polling skutečně takový lidumil nebo se jen nechtěl vzdát dobrého místa na

Morávce; s největší pravděpodobností by Morávka byla vypálena (za pomoc partyzánům) a sám Polling by musel na frontu. Nicméně byl to právě Polling, který Horákovi sdělil jméno kolaborantky Idy, její identita se roznesla k místním, kteří před ní varovali partyzány, ti ji popravili — jak se slušelo na kolaborantku — tiše a bez soudu. Těžko si domýšlet, co cítili místní, když se o ní dověděli, i co měla v mysli ona, když věděla, že zemře. I tak místní obyvatelstvo zažívalo strach, to zejména v době, kdy se Němci pro výstrahu rozhodli popraviti všechny muže z domů, jejichž čísla končila na 3, 6 a 9. Pro výstrahu za pomoc partyzánům tehdy zemřelo mnoho nevinných obětí...

Vývoj školství a vesnické vztahy

Říká se, že obec, která nemá školu, je odsouzena k zániku. A to v Morávce fungovalo v minulém století škol mnoho, dá se říct, že v každém údolíčku. Pamětníci s úsměvem na rtech vzpomínají na školy u Bebka, v Nytrové, v Murách (tam, kde se nyní nalézá přehrada), ve Slavíči, v Lipovém a Vlaském — to minimálně. Po přesunu Němců a nástupu komunistického režimu se údolíčka i kopce začaly vyliďňovat, dokončila to stavba přehrady a také to, že autobus začal jezdit jen ku Bebkovi, do Horáka už se muselo po svých. Do dnešní doby zůstala v obci jediná škola — nalézá se ve středu vesnice, v jejímž okolí praktikují místní lékaři, nalézá se obchod a obecní úřad. A pár rodičů se stará o vyžití žáčků. Je až na pováženou, kolik dětí z Morávky dojíždí za vzděláním do Raškovic. Když jsem se ptala, proč to tak je, dostala jsem odpověď: „Škola se měla zavírat, tak co...?“ Na to nemám slov.

Už si asi nedovedeme ani představit, že se dříve chodilo do školy i v sobotu, že se psalo na tabulky — tady se bavíme o 50. letech. A omluvenky typu Kopaly se kobzole by dnes neprošly, přitom na jaře a na podzim omluvenka podobného rázu nebyla výjimkou. Tak to prostě bylo — tvrdá práce živila rodinu, měla přednost před školou. Přesto, že by se mohlo zdát, že škola byla až na druhém místě, na ni pamětníci, s nimiž jsem mluvila, vzpomínají s určitou nostalgií. Na výuku jako takovou a na náboženství.

Opakovalo se jméno Vašíček. Pan učitel, který měl v kopcích na starost žáčky od 1. do 3. třídy, v nich asi zanechal opravdu hodně. Slyšela jsem: „To byl typicky vesnický učitel a jeho manželka to byla jak naša mama.“ Dověděla jsem se, že v zimě zjišťovala, jestli někomu není chladno, vařila žáčkům čaje, v zimě kontrolovala, zda při odchodu mají zapnuté knoflíky, dobře zavázané boty a dost jídla na pěší cestu domů. Když jídlo neměli, prý je obdarovávala plackami, zvláště ty, kteří to měli domů kolem hodiny chůze.

Další osobností, která mě zaujala, byl farář Aleš Emil Gvušč. Není až tak tradiční, že by si farář před výukou s dětmi na poli zahrál fotbal či sáňkoval nebo se kouloval. On prý říkával, že je nutné, aby si děti mezi výukou a náboženstvím odpočinuly, a tak se vyřádily a poté se znovu vyučovalo. To vše platilo před nástupem komunismu, tam už se výuka náboženství setkala s odporem a opovržením.

Práce, obživa a dětské hry

Muži se v minulém století povětšinou živili v lese — těžká práce za málo peněz; loupala se tříslovina do kožedělného průmyslu, která se vozila ručně na saních. I kulatina se svážela ručně — a to na masivních saních, jež se nářečně označovaly jako kločary. Tyto saně s příslušenstvím vážily cca 40 kg, nosily se i 500 m do kopce. Ženy to neměly o mnoho jednodušší, pracovaly doma — hlídaly děti, ovšem primárně obstarávaly dobytek a pole. Chovaly se krávy, koně, ovce, kozy — dnes už je to téměř pasé.

Ale vše nebyla jen dřina. Jeden z pamětníků vzpomíná na svá dětská léta: „My sme tam měli suseda, to byl taky macher, on doved zrobit ledasco, tak nam z kočarka zrobit normalne repliku voza.“ S tím vozem jezdili kluci do lesa a sbírali dřevo, které vozili jedné ze sousedek — paní Petrošové. Stará paní Petrošová jim za to dávala čokoládku či 5 Kčs, takže měli na pouť v Salajce. V té době se jednalo o hotové jmění: „Šels na pouť s dvaceti, třiceti korunami a ešče si dones deset korun zpatky, bo bylo všecko levne.“

V zimě se jezdilo na lopatách. „Kolik bylo sněha, to by něska nikdo něvěřil,“ popisuje jeden z pamětníků, když vzpomíná na to, jak jezdívali na lopatě. Čekalo se, až zmrzne sníh. Lyže a sánky byly výsadou movitějších rodin, to pro děti z kopců v 60. či 70. letech neplatilo. A přitom se to nezdá tak dávno...

Co jsem vyrozuměla, největším trestem za neposlušnost nebyl až tak výprask (i když pro ten se tedy rozhodně nešlo daleko), ale draní peří nebo podobné drobné práce, které vyžadovaly trpělivost. Trhejte drobná peříčka, když na vás čekají kamarádi s vozíkem, praky, lopatami apod. Náročné bylo také pasení dobytka — pět či šest krav hlídaly děti, které sotva začaly chodit do školy. Vztah k dětem byl jiný, ale rodiče se o ně starali, jak mohli. „Hladem sme nebyli, to zas nemožu řeknuť, to jest bylo dycky co a oblicť tež.“ Co se dárků týče, radost udělaly ty ručně vyrobené, např. vozíky. U kluků bylo vrcholem to, když dostal nožík, u holčiček vedly panenky či sukně. Spát se chodilo se západem slunce, vstávalo s východem — a to se bavíme o 50. či 60. letech minulého století.

Závěr a poděkování

Patří se shrnout celé moje povídání. Dlouho jsem uvažovala, čím ho zakončit, protože bych nejraději povídala dál a dále, materiálu mám na celou knihu, ne na jeden článek. Pak mě napadlo, že bych se všech zeptala na jednu otázku: „Kdyby byla možnost, odstěhoval/-a byste se z Morávky?“ Všichni svorně souhlasili, že život zde byl těžký — a možná i je — ale Morávka má své kouzlo — krásné kopce, divokou řeku, čistý vzduch a spoustu vzpomínek.

Ráda bych poděkovala místním občanům za vzpomínky, přestože nechtěli být jmenováni, byli cenným zdrojem zajímavých informací.

Ze záznamů a hovorů zapsala Mgr. Lucie Štrajtová, rozená Blahutová

ČSOP Salamandr

CO SE DĚJE V BESKÝDECH

Piňo Malacký, kreslí Vyoral. © ČSOP Salamandr 2014

Hospodaření. Ráz beskydské krajiny vytvořilo dlouhodobé hospodaření. Mimořádná krajina potřebuje zvláštní péči. Nemusíme chodit na seno v kroji, s kosou a hráběmi. Použijeme moderní, ale šetné zemědělské postupy. Moudrý zemědělec je králem všech ochránců přírody. Ochrana Beskyd není bez spolupráce s hospodáři možná. Snažme se kouzlo Beskyd neprohospodařit.

CO SE DĚJE V BESKÝDECH

Piňo Malacký, kreslí Vyoral. © ČSOP Salamandr 2014

Ochránci přírody. Vyhánějí lidi z lesa, bojkotují dálnice kvůli systům, střešníky staví na roveně pracujících a globálním oteplováním kazí lidem radost z výdělků? Peníze mají smysl jen v ekonomice, ve které se za poskytnuté služby platí. Bez služeb přírody jsme namydleni, přítom za ně neplatíme nic. Ochránáři se snaží aspoň o malinké splátky. Jsou v zájmu nás všech.

Inzerce

*****

ZEMNÍ a VÝKOPOVÉ PRÁCE 550 Kč/hod. bez DPH

- výkopy základů pro domy, výkopy pro přípojky a kanalizace, bazény, jímky, žumpy
- svahovou lžící lze provádět různé terénní úpravy, skryvky pod chodníky a zámkové dlažby
- bagr je vhodný k výkopům kolem domů a budov (je bez přesahu zádi)

DOPRAVA — nosnost 9 t 26 Kč/km bez DPH, 600 Kč/hod. bez DPH

- štěrky, písky, strusky, kamenivo, paliva...
- odvozy stavební suti na skládku, odvozy výkopové zeminy...

Jiří Fluksa, Tel: 608 877 165

*****

Již od roku 1999

Přijímáme objednávky na:

Vánoční krůty chlazené

Krocani 71,-Kč/kg váha 14-20 kg

Krůty 71,-Kč/kg váha 8-11 kg

Přijem objednávek a informace

Morávka penzion U PŘEHRADY tel:558 691 025

mob: 606 862 947, info@upreh rady.cz

Dobrá p.Hadaščoková 558 641 780

mob: 604 382 505, Nada.Hadascokova@seznam.cz

Pražmo železárství u hotelu Trávný 558 692 232

Krůty se budou prodávat 11.12.2015 pátek.

Dobrá parkoviště u kostela 14.00 hod

Krůty se budou prodávat 12.12.2015 sobota.

Pražmo hotel Trávný 14.00 hod

Morávka u obecního úřadu 14.45 hod

PŮJČKA PRO VAŠE PODNIKÁNÍ

Stačí 2 poslední daňová přiznání.
Posuzujeme hrubý roční obrat, NE čistý příjem.

V případě zájmu volejte nebo pište SMS
na tel. č. **774 828 496** — zavoláme zpět.

UHELNÉ SKLADY RAŠKOVICE

Volně ložená paliva

Černá kostka

Hnědá kostka (Most)

Hnědý ořech 2 (Bílina) **(do automatů)**

Brikety Rekord 6" (15 cm)

Koks ořech 2

Balená paliva (25kg)

Černá kostka *

Černý hrášek * **(do automatů)**

Černý ořech *

Hnědá kostka (Most)

Hnědý ořech 2 (Bílina) * **(do automatů)**

Brikety Rekord 6" (15 cm)

Volně ložená paliva skladujeme pod krycími plachtami.

Dopravu paliva zajistíme vlastními vozy nebo jinými smluvními dopravci dle přání zákazníka.

A navíc: u nás máte možnost využít služby skládání volně ložených paliv pásovým dopravníkem až do sklepa!

* tato paliva jsou k dispozici také na paletách (40 pytlů = 1t) s možností složení hydr. rukou i přes plot! Při odběru min. 3 palet **doprava zdarma!**

Uhelné sklady Raškovice

areál býv. JZD u Stříže

Raškovice Kameneč

Informace a objednávky:

607 985 579

**Aktuální ceník, otevírací doba a další informace na
www.uhli-raskovice.cz**

KARBOTRADE s.r.o.
IČ: 28659198

**STŘEDNÍ ODBORNÁ ŠKOLA,
Frýdek-Místek, příspěvková organizace**

VAŠE ŠTASTNÁ VOLBA VZDĚLÁNÍ

ODBORNOST JE JISTOTA UPLATNĚNÍ

**Vyberte si z široké nabídky
maturitních a učebních oborů
strojírenských, zemědělských
a autoopravárenských.**

Dny otevřených dveří: 11. 11. a 9. 12. 2015

**Pořádáme pro veřejnost
rekvalifikační kurzy
a kvalifikační zkoušky.**

---

www.sosfm.cz